

Lahden kaupunki, Kaupunginhallitus, 15.11.2021

§ 444

Lausunnon antaminen Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle kaupunginhallituksen jäsenen vaalikelpoisuutta koskevasta kunnallisvalituksesta

4995/00.00.01.05/2021

Asian valmistelija / lisätietojen antaja

Kaupunginlakimies Pekka Virkkunen, p. 044 416 3072

Päätös

Kaupunginhallitus hyväksyi jäsen Kaikkosen kannatetun muutosehdotuksen lausuntonaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle.

Esittelijä

Kaupunginjohtaja Timonen Pekka

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa lausuntonaan Hämeenlinnan hallinto-oikeudelle jäljempänä perusteluosiossa esitetyn.

Käsittely

Merkittiin pöytäkirjaan, että kaupunginhallituksen III varapuheenjohtaja Milla Bruneau ja kaupunginvaltuuston III varapuheenjohtaja Pekka Komu ilmoittivat esteellisyytensä (Bruneau HL 28.1. kohta 4, Komu HL 28.1 kohta 5) ja poistuivat asian käsittelyn ajaksi. Varajäsen Jukka Ruhberg oli läsnä Bruneau'n sijaan asian käsittelyn ajan.

Keskustelun kuluessa jäsen Jouni Kaikkonen ehdotti jäsen Kalle Aaltosen kannattamana että lausunnosta poistetaan "Lopuksi" -kappaleesta seuraava: "Huomattavaa asiassa on, että vuoden 2020 tilinpäätöksessä säätiötä ei ole katsottu kaupungin tytäryhteisöksi eikä säätiö ole mukana

kaupungin konsernitilinpäätöksessä. Tähän ei ole tilintarkastaja, tarkastuslautakunta tai valituksen tekijällä tuolloisen virkansa puolesta mitään huomauttamista."

Jäsen Jorma Ratia ehdotti jäsen Aaltosen kannattamana että lausunnosta poistetaan kohdat alkaen lauseesta "Kuntaliiton lakiasiaintohtaja Juha Myllymäki jne.... kappaleeseen "Täytäntöönpanokiellosta" saakka, joka olisi muuttumaton. Poistetut kohdat korvataan Ratian ehdotuksella joka on pöytäkirjan liitteenä. Lisäksi oikeudenkäyntikuluvaatimus muutettaisiin Ratian liitteen mukaisen ehdotuksen mukaiseksi ja poistetaan kokonaan kappale joka alkaa sanoilla "Lopuksi"

Keskustelun kuluessa jäsen Kaikkonen ehdotti että asia jätetään pöydälle. Ehdotusta ei kannatettu.

Jäsen Aaltonen ehdotti jäsen Kaikkosen kannattamana että asia palautetaan uudelleen valmisteluun.

Puheenjohtaja päätti keskustelun ja totesi että on tehty kannatettu palautusehdotus. Puheenjohtajan ehdotuksesta suoritettussa nimenhuutoäänestyksessä käsittelyn jatkamista kannatti 5 jäsentä (Lampinen, Talja, Putula, Ruhberg ja Hilden) ja asian palauttamista 5 jäsentä (E. Nieminen, Kaikkonen, Aaltonen, Ratia, M. Nieminen).

Kaupunginhallitus päätti äänin 5-5- puheenjohtajan äänen ratkaistessa jatkaa asian käsittelyä

Puheenjohtaja totesi että on tehty kaksi kannatettua muutosehdotusta joissa on myös samaan lausunnon kohtaan esitettyjä muutoksia. Tämän vuoksi äänestetään ensin Kaikkosen muutosehdotuksen ja Ratian muutosehdotuksen siitä osasta joka kohdistuu Lopuksi alkavaan kappaleeseen.

Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä Kaikkosen muutosesitys sai viisi ääntä (Lampinen, E. Nieminen, Kaikkonen, Aaltonen, Talja), Ratian muutosehdotus nolla ääntä ja viisi jäsentä äänesti tyhjää (Ratia, Nieminen, Putula, Ruhberg ja Hilden).

Seuraavaksi äänestettiin Kaikkosen muutosehdotuksesta esittelijän päätösehdotusta vastaan. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä esittelijän päätösehdotus sai neljä ääntä (Lampinen, Putula, Ruhberg ja Hilden) ja Kaikkosen muutosehdotus kuusi ääntä (E. Nieminen, Kaikkonen, Aaltonen, Talja, Ratia ja M. Nieminen).

Vielä äänestettiin esittelijän päätösehdotuksen ja Ratian muutosehdotuksen siitä osasta jossa muutosta esitettiin kohdasta "Kuntaliiton lakiasiaainjohtaja Juha Myllymäki jne.... kappaleeseen "Täytäntöönpanokiellosta" saakka. Suoritetussa nimenhuutoäänestyksessä esittelijän päätösehdotus sai kuusi ääntä (Lampinen, E. Nieminen, Talja, Putula, Ruhberg ja Hilden) ja Ratian muutosehdotus neljä ääntä (Kaikkonen, Aaltonen, Ratia ja M. Nieminen).

Käsittelyn lopuksi puheenjohtaja totesi että jäsen Kaikkosen tekemä muutosehdotus lausuntoon on tullut hyväksytyksi äänin 6-4.

Merkittiin pöytäkirjaan että jäsen Ratia jätti asiaan eriävän mielipiteen.

Perusteluosa

1. Asia, jossa lausunto annetaan

Hallinto-oikeuden lausuntopyyntö 4.10.2021 (Dno 21643/03.04.04.10/2021), jossa määräaika lausunnon antamiselle on pidennetty 30.11 saakka.

2. Valituksenalainen päätös

Lahden kaupunginvaltuuston päätös 16.8.2021 § 81

3. Valittaja ja vaatimukset

Juha Tapiola vaatii, että päätös Milla Bruneau valinnasta kaupunginhallituksen jäseneksi on kumottava ja että päätöksen täytäntöönpano olisi kiellettävä.

Valituksen peruste on se, että hän olisi kuntalain 73 § 1 momentin 2 kohdan mukaan vaalikelvoton eli hän olisi "henkilö, joka on kunnanhallituksen tehtävälueella toimivan, kunnan määräysvallassa olevan yhteisön tai säätiön palveluksessa;".

4. Kaupunginhallituksen lausunto

Vaalikelpoisuudesta

Kaupunginhallituksen valinnan yhteydessä tästä asiasta esitettiin kysymyksiä. Asiasta pyydettiin kaupunginlakimiehen ja Kuntaliiton lakiasiaintohtajan lausunnot. Niissä Milla Bruneau on katsottu vaalikelpoiseksi seuraavilla perusteilla:

- kyseisen säätiön ei ole katsottu olevan Lahden kaupungin tytäryhteisö
- se ei ole ollut mukana Lahden kaupungin konsernitilinpäätöksessä v. 2020
- tähän ratkaisuun eivät ole puuttuneet tilintarkastajat eikä tarkastuslautakunta
- säätiön asema ja tilanne eivät ole muuttuneet v. 2020 tilinpäätöksen jälkeen.

Kuntaliiton lakiasiaintohtaja Juha Myllymäki lausui asiasta seuraavaa:

” Jos tilinpäätöksessä säätiötä ei ole käsitelty konserniyhteisönä, on perusteltua lähteä siitä, että säätiö ei ole konserniyhteisö. Olisi mielestäni erikoinen tilanne, jos säätiötä ei katsota tilinpäätöksessä tai muussa yhteydessä konserniyhteisöksi, mutta yksittäisen henkilön vaalikelpoisuutta arvioitaessa katsottaisiin. Lähtökohta pitäisi olla se, että säätiön asemaa arvioidaan samalla tavoin eri yhteyksissä. Toki arvio voi muuttua, mutta ei asiakohtaisesti. Minulla ei ole edellytyksiä arvioida tilannetta ainakaan toisin kuin kaupungin tilintarkastajat ovat tehneet.”

Edellä kerrotun perusteella ei tässä yhteydessä voida arvioida säätiön konserniasemaa eri tavalla kuin tilinpäätöksessä 2020 on arvioitu.

Lisäksi on huomattava, että tarkastuslautakunta ei nähnyt tuolloin minkäänlaista ongelmaa ko. säätiön aseman määrittelyssä. Valituksentekijä nykyinen kaupunginvaltuutettu varatuomari Tapiola, toimi vielä tuolloin keväällä 2020 Lahden kaupungin tarkastusjohtajan virassa (tarkastuslautakunnan esittelijä).

Tytäryhteisöasemasta

Kunnan määräysvallassa olevalla yhteisöllä tarkoitetaan kuntalain 6 §:n mukaan seuraavaa: ” Yhteisö, jossa kunnalla on kirjanpitolain [\(1336/1997\) 1 luvun 5 §:ssä](#) tai 6 §:n 2 momentissa tarkoitettu määräysvalta, on *kunnan tytäryhteisö*. ”

Kirjanpitolain mukaisesti tytäryhteisön edellytys on säätiön osalta yleensä oikeutta nimittää hallituksen enemmistö. Kestävä Lahti -säätiössä Lahden kaupunki nimittää 4 jäsentä yhdeksästä. Näistä neljästä kaupungin nimittämästä jäsenestä vain 1 on kaupungin oma luottamushenkilö tai viranhaltija. Muut 3 kaupungin nimeämää hallituksen jäsentä ovat ns. ulkopuolisia asiantuntijajäseniä.

Kirjanpitoltk:n 28.3.2017 YLEISOHJEESSA todetaan seuraavaa:

Kirjanpitovelvollinen voi myös käyttää määräysvaltaa, vaikka sillä olisi vähemmän kuin 50 % äänistä kohdeyrityksessä. Näin on silloin, kun muu omistus on erittäin hajaantunut eikä yhdenkään muun tahon omistus ole merkittävä. Tällöin tulee selvittää, pystyykö kirjanpitovelvollinen tosiasiallisesti käyttämään määräysvaltaa. Kirjanpitolautakunta katsoo, että tilanne, jossa kirjanpitovelvollisella on kohdeyrityksen äänistä esimerkiksi 35 % - 40 % eikä ole muuta vähintään 5 %:n ääniosuutta hallitsevaa omistajatahoa tai muuta omistusryhmää, perustaa oletettaman kirjanpitovelvollisen määräysvallasta. Jollei kirjanpitovelvollinen pidä tällaisessa tilanteessa perusteltuna kohdeyrityksen sisällyttämistä konsernitilinpäätökseensä, tulee sen näyttää sellaisten muiden seikkojen olemassaolo, jotka estävät kirjanpitovelvolliselta tosiasiallisen määräysvallan käytön.

Lahden osuus äänistä säätiön hallituksessa on nyt 44 %, ja muiden säätiön hallitukseen nimeävien organisaatioiden osuudet ovat enintään 1/9, eli 11 %. Sitra sekä Kuntaliitto valitsevat hallitukseen kumpikin yhden jäsenen ja varajäsenen. Suomen valtio ja Hämeen kauppakamari valitsevat myös kumpikin yhden jäsenen. Lisäksi muut mukana olevat säätiön perustajakunnat valitsevat yhden jäsenen ja varajäsenen sekä varajäsenet Valtion ja Kauppakamarin valitsemille varsinaisille jäsenille. Tästä havaitaan, että kysymys ei ole kirjanpitoltk:n esimerkissä tarkoitetusta muun merkittävän ääniosuuden puuttumisesta ja omistuksen hajautuneisuudesta.

Valituksessa esitetään, että Lahden kaupunki olisi rahoittanut säätiön toiminnan. Peruspääoman osalta Lahden kaupunki maksoi siitä puolet ja muut perustajat maksoivat peruspääomaa yhteensä yhtä paljon eli 60.000

€. Lahden kaupunki on siirtänyt säätiölle EU-komissiosta tulleen Green Capital -rahoituksen, mikä on luonnollista säätiön tarkoitus huomioon ottaen. Kestävä Lahti -säätiöltä saadun tiedon perusteella Lahden kaupunki on edellisen lisäksi rahoittanut ja rahoittaa säätiön toimintaa samansuuruisella summalla kuin Suomen valtio. Lahden kaupunki on hakenut ympäristöpääkaupunkihankkeen valtion rahoituksen ja siirtänyt sen valtionavustusehtojen mukaisesti säätiölle. Tästä on tehty lain edellyttämät sopimukset. Kaupunki toimii välittäjänä, sillä valtion rahoitus siirretään lyhentämättömänä säätiön käyttöön. Kun otetaan huomioon säätiön yrityskumppaneiltaan saama rahoitus, on Lahden kaupungin oma rahoitusosuus (sisältäen EU komission antaman rahan) alle puolet säätiön kokonaisrahoituksesta.

Kaupunki ei ole tosiasiallisesti käyttänyt määräysvaltaa säätiössä eikä ole käsitellyt säätiön asioita tai antanut omistajaohjausta toimielimissään, kuten se tekee omien tytäryhteisöjensä osalta. Kaupunki ei todellisuudessa pysty käyttämään määräysvaltaa säätiössä vaan säätiö toteuttaa tarkoitustaan itsenäisesti ja ottaen projekteihinsa tarvittavia yhteistyökumppaneita.

Täytäntöönpanokiellosta

Kaupunginhallitus on pannut valituksenalaisen kaupunginvaltuuston päätöksen täytäntöön 4.10.2020 § 379. Kuntalain 79 §:n mukaan "Toimeen valitun luottamushenkilön on myös hoidettava tointaan siihen saakka, kunnes asia on lopullisesti ratkaistu, jos:

- 1) luottamushenkilövaalista tehdään valitus;...

Näin ollen täytäntöönpanokielto kyseisen päätöksen osalta ei ole mahdollista kuten valituksessa vaaditaan ja se tuleeikin hylätä lakiin perustumattomana.

Oikeudenkäyntikuluvaatimus

Valituksentekijä on vaatinut oikeudenkäyntikulujensa korvaamista 1.100 €:lla. Kaupunki kiistää oikeudenkäyntikuluvaateen sekä perusteeltaan, että määrältään.

Kaupunginhallitus katsoo, että lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa 95§:n perusteella ei ole kohtuutonta, että valituksentekijä vastaa itse kuluistaan siinäkin tapauksessa, että hänen valituksensa menestyisi joltakin osin.

Mikäli vastoin kaupunginhallituksen käsitystä valituksentekijälle tuomittaisiin maksettavaksi oikeudenkäyntikuluja katsoo kaupunginhallitus, että kohtuullinen korvaus olisi 200 € ottaen huomioon asian laadun ja valituksen laajuuden.

Lopuksi

Huomattavaa asiassa on se, että vuoden 2020 tilinpäätöksessä säätiötä ei ole katsottu kaupungin tytäryhteisöksi eikä säätiö ole mukana kaupungin konsernitilinpäätöksessä. Tähän ei ole tilintarkastajilla, tarkastuslautakunnalla tai valituksen tekijällä tuolloisen virkansa puolesta mitään huomauttamista. Säätiön toiminta tai asema ei ole vuonna 2021 muuttunut mitenkään. Kuten Kuntaliiton lakiasiaintohtajakin totesi, että säätiön asemaa tulee arvioida samalla tavoin eri yhteyksissä eli kun on kyse yksittäisen henkilön vaalikelpoisuudesta, ei arviointi voi olla erilainen kuin edellisen tilinpäätöksen aikana suoritettu arviointi, jollei mitään olennaista muutosta säätiön toiminnassa tai asemassa ole tapahtunut. Näin ollen valitus on hylättävä kokonaisuudessaan.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto

Kaupunginhallitus

Päätöspäivämäärä 15.11.2021 § 444

Toimenpiteet

ote Hämeenlinnan hallinto-oikeus